

Quickscan beschermde natuurwaarden Comeniuslaan 4-6

**Inschatting van aanwezigheid
beschermde soorten en eerste resultaten
veldonderzoek vleermuizen**

E.A. Jansen & H.J.G.A. Limpens

2017.046
Rapport van de Zoogdierverseniging
In opdracht van het Universitair Vastgoedbedrijf
van de Radboud Universiteit

Quickscan beschermde natuurwaarden Comeniuslaan 4-6

Inschatting van aanwezigheid beschermde soorten en eerste resultaten veldonderzoek

Rapport nr.:	2017.046
Datum uitgave:	25-06-2018
Status	Definitief
Auteur:	E.A. Jansen & H.J.G.A. Limpens
Kwaliteitscontrole:	
Productie:	Steunstichting VZZ, in rapport vermeld als de Zoogdiervereniging Bezoekadres: Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen Postadres: Postbus 6531 6503 GA Nijmegen Tel.: 024 7410500 secretariaat@zoogdiervereniging.nl www.zoogdiervereniging.nl
Gegevens opdrachtgever:	Universitair Vastgoed Bedrijf Radboud Universiteit Heyendaalseweg 141 6525 AJ NIJMEGEN
Contactpersoon opdrachtgever	dhr. Soetekouw

De Steunstichting VZZ is onderdeel van de Zoogdiervereniging

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Jansen, E.A. & H.J.G.A. Limpens, 2018. Quickscan beschermde natuurwaarden Comeniuslaan 4-6: Inschatting van aanwezigheid beschermde soorten en eerste resultaten veldonderzoek vleermuizen. Rapport 2017.046. Bureau van de Zoogdiervereniging, Nijmegen. Concept

De Steunstichting VZZ, onderdeel van de Zoogdiervereniging, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de Zoogdiervereniging; opdrachtgever vrijwaart de Stichting VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
1 Inleiding.....	5
1.1 De aanleiding:	5
1.2 De probleemstelling	6
1.3 Doelstelling	6
2 Werkwijze	7
2.1 Raadpleging NDFF.....	7
2.2 Veldbezoek Quicksan	7
2.3 Vleermuisonderzoek in de paartijd	7
3 Resultaten	8
3.1 Algemene beschrijving terrein	8
3.2 Raadpleging NDFF	8
3.2.1 Planten	8
3.2.2 Reptielen, amfibieën en vissen.....	8
3.2.3 Vogels	8
3.2.4 Vleermuizen	9
3.3 Veldbezoek Quicksan	9
3.3.1 Planten	9
3.3.2 Reptielen, amfibieën en vissen.....	9
3.3.3 Vogels	10
3.3.4 Vleermuizen	10
3.4 Vleermuisonderzoek in de paartijd	14
4 Conclusies	15
4.1 Planten	15
4.2 Reptielen, amfibieën en vissen.....	15
4.3 Vogels	15
4.4 Vleermuizen	16
5 Effecten op beschermde soorten	17
5.1 Planten	17
5.2 Reptielen, amfibieën en vissen.....	17
5.3 Vogels	17
5.4 Vleermuizen	18
6 Aanbevelingen.....	19

6.1	Overzicht soorten.....	19
6.2	Nader onderzoek Amfibieën.....	19
6.3	Nader onderzoek Vogels	19
6.4	Nader onderzoek Vleermuizen	20
6.5	Inventarisatieperioden soorten nader onderzoek	22
7	Literatuurlijst	23
8	Bijlages	24

Quickscan Comeniuslaan 4-6

Samenvatting

Het Universitair Vastgoedbedrijf is voornemens een gevelrenovatie uit te voeren aan het gebouw Comeniuslaan 4. Tevens zijn zij voornemens het gebouw gelegen aan Comeniuslaan 6 geheel te amoveren. Met behulp van een Quickscan gericht op beschermde natuurwaarden zijn het gebouw en de directe omgeving beoordeeld op de mogelijke aanwezigheid van strikt beschermde planten- en diersoorten.

Op en aan beide gebouwen (Comeniuslaan 4 en 6) zijn geen beschermde muurplanten aanwezig.

Ook in de directe omgeving van de gebouwen zijn geen beschermde planten afwezig.

Hoewel reptielen niet voor 100% zijn uit te sluiten is hun aanwezigheid in en om het plangebied zeer onwaarschijnlijk.

De aanwezigheid van strikt beschermde amfibieën (EHRL bijlage IV) is onwaarschijnlijk. Wel is er potentieel een voorplantingsplek van algemenere amfibieën bij Comeniuslaan 6 aanwezig, in de vorm van een vijver. Mogelijk aanwezige soorten in deze vijver zijn alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad. Voor deze soorten geldt een zorgplicht.

De aanwezigheid van nesten van gierzwaluwen in/aan beide gebouwen is uit te sluiten. De aanwezigheid van nesten van huismussen lijkt minder waarschijnlijk maar dit is voor het gebouw Comeniuslaan 6 niet uit te sluiten.

Voor beide gebouwen geldt dat aanwezigheid van nesten van witte kwikstaarten, koolmezen en zwarte roodstaarten niet uit te sluiten zijn. Vogelbroedseizoen in beide gebouwen mogelijk. Dit betekent dat eventuele aanwezige nesten tijdens broedseizoen niet gestoord mogen worden.

Aanwezigheid van broedholen van diverse spechtensoorten en horsten van roofvogels in de bosstrook om de gebouwen heen is niet uit te sluiten.

Aan het gebouw Comeniuslaan 4 zijn maar enkele kleine gebreken, maar deze bieden vleermuizen de mogelijkheid hier te verblijven. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen is hierdoor niet uit te sluiten.

Tijdens eerste veldonderzoek, onderzoek naar paarverblijfplaatsen in september 2017, werd een verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen aan de achterzijde van Comeniuslaan 4.

Hoewel verschillende stootvoegen aan gebouw Comeniuslaan 6 lijken te zijn dichtgezet, zijn er ook open stootvoegen. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen is hierdoor niet uit te sluiten.

Aanbevolen wordt voorafgaand aan de werkzaamheden nader onderzoek uit te laten voeren naar aanwezigheid van amfibieën in de vijver in de binnentuin van Comeniuslaan 6, evenals naar aanwezigheid van nesten van huismussen in beide gebouwen. Ook wordt aanbevolen nader onderzoek uit te laten voeren naar aanwezigheid van Kraam-/zomer-, en (massa)winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. De situatie in het paarseizoen is al onderzocht.

Aanvullend veldonderzoek naar spechten, roofvogels en eekhoorns is alleen noodzakelijk als er ook bomen gekapt moeten worden om de sloop van het gebouw aan de Comeniuslaan 6 mogelijk te maken.

Dit onderzoek is noodzakelijk om aan de verplichtingen van de wet op de natuurbescherming te kunnen voldoen.

1 Inleiding

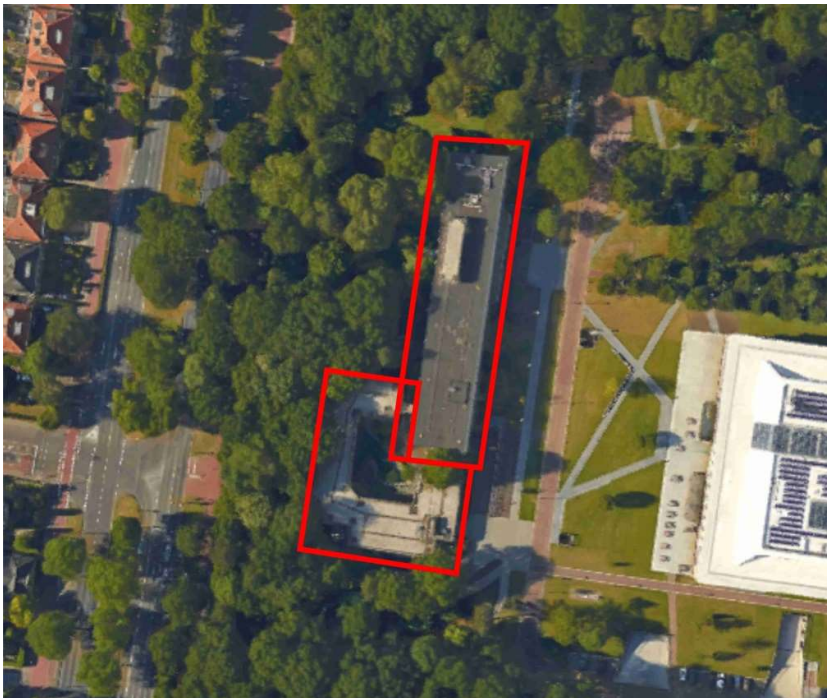
1.1 De aanleiding:

Het Universitair Vastgoedbedrijf van de Rijksuniversiteit Nijmegen is voornemens werkzaamheden uit te voeren de gebouwen aan Comeniuslaan 4-6 (zie figuur 1). Deze werkzaamheden bestaan uit een gehele gevelrenovatie van Comeniuslaan 4 en 6 en de gehele sloop van Comeniuslaan. Bij de sloop wordt ook de vijver in de binnentuin van Comeniuslaan 6 verwijderd.

Het is niet bekend welke beschermde planten- en diersoorten in en rond deze gebouwen aanwezig zijn. Indien beschermde planten- of diersoorten aanwezig zijn, is vanuit de Wet natuurbescherming een aangepaste werkwijze en mogelijke een ontheffing noodzakelijk. Daarom heeft het Universitair Vastgoedbedrijf de Zoogdiervereniging gevraagd een Quickscan uit te voeren naar de aanwezigheid van beschermde planten, amfibieën en reptielen, vleermuizen en vogels.

Om geen vertraging in het planproces op te lopen is er ook al veldonderzoek gestart naar vleermuizen gestart.

Deze rapportage beschrijft de bevindingen van deze inschatting en geeft de waarnemingen weer van het eerste ronde veldonderzoek voor vleermuizen.

Figuur 1: Luchtfoto van de ligging van Comeniuslaan 4-6 te Nijmegen

1.2 De probleemstelling

De door de universiteit geplande werkzaamheden aan de gebouwen Comeniuslaan 4 en 6 kunnen tijdens de uitvoering van het werk (bouwfase) evenals in de uiteindelijke situatie (zeker na sloop) negatieve effecten optreden op diersoorten welke in en om de bebouwing aanwezig (kunnen) zijn. Een aantal van die soorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016 en Bijlage I).

Beschermden soorten die in/aan de betreffende gebouwen aanwezig kunnen zijn, zijn enkele muurplanten, gierzwaluwen, huismussen en slechtvalk, enkele minder strikt beschermden op gebouwen nestelende vogelsoorten en enkele soorten vleermuizen. Daarnaast zijn ook nesten van spechten (holen) en roofvogels (horsten) die in bosdelen aanwezig kunnen zijn jaarrond beschermd.

1.3 Doelstelling

Er dient vooraf te worden bepaald of eventuele beschermden soorten in het plangebied aanwezig zijn, aanwezig kunnen zijn, dan wel zijn uit te sluiten.

Er dient vooraf te worden bepaald of en welke negatieve effecten als gevolg van de geplande werkzaamheden zouden kunnen optreden en/of welke kunnen worden uitgesloten.

Als de aanwezigheid van concrete beschermden soorten niet is uit te sluiten, en negatieve effecten op beschermden soorten niet zijn uit te sluiten, dan is nader onderzoek noodzakelijk.

Op basis van het nadere onderzoek wordt vervolgens per soort bepaald of overtreding van de Wet natuurbescherming kan optreden dan wel kan worden uitgesloten. Kan dit niet worden uitgesloten en is volledige mitigatie niet mogelijke, dan is een ontheffing van de Wet natuurbescherming inclusief mitigatie- en compensatieplan noodzakelijk.

2 Werkwijze

Om snel te bepalen of er met beschermde soorten rekening gehouden dient te worden, is er een Quickscan beschermde natuurwaarden uitgevoerd.

2.1 Raadpleging NDFF

De Nationale Database Flora en Fauna (hierna: NDFF) is geraadpleegd om na te gaan of deze beschermde soorten in of in de ruimere omgeving van het plangebied voorkomen. De NDFF is geraadpleegd op aanwezigheid van amfibieën en reptielen, vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen in het plangebied en de ruimere omgeving (2km). Het exportnummer was 21-11-2017 nr. 10-39-25.

2.2 Veldbezoek Quickscan

Op 11 november 2017 is tijdens een gebiedsbezoek door een deskundige op basis van gebouw- en terreinkenmerken beoordeeld of het projectgebied geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde plantensoorten, amfibieën en reptielen, vogelsoorten en vleermuissoorten. Daarbij is beoordeeld welke soorten er aanwezig kunnen zijn en van welke beschermde soorten de aanwezigheid kan worden uitgesloten. Ten behoeve van deze beoordeling is advies gevraagd bij collega's van de andere soorten-organisaties. Voor vogels werd mevrouw P. Verburg, voor planten dhr. B. Odé en voor amfibieën en reptielen J. Janse geraadpleegd.

Tijdens het veldbezoek zijn de gebouwen en het terrein – op basis van sporen en gebouw- en terreinkenmerken - visueel geïnspecteerd op de mogelijke aanwezigheid van muurplanten, verblijfplaatsen van vleermuizen, voorplantingsplekken van amfibieën en nestplekken van vogels. De buitenkant van de bebouwing onderzocht op mogelijk geschikte verblijfplaatsen of toegangen, zoals open stootvoegen, kieren en spleten. Tijdens het dag bezoek is actief gezocht naar eventuele sporen (zoals uitwerpselen).

2.3 Vleermuisonderzoek in de paartijd

Normaal gesproken is actief veldonderzoek tijdens de paartijd nog geen onderdeel van de Quickscan-fase. Om echter geen vertraging in het planproces op te lopen is er in dit geval in de herfst van 2017 al veldonderzoek naar vleermuizen gestart.

Het gebied is op in het najaar met behulp van een batdetector onderzocht op jagende, baltsende en zwermende vleermuizen. Deze onderzoeken vonden plaats op 7 en 21 september 2017. Op beide avonden/nachten zijn beide gebouwen 4 keer bezocht. Beide gebouwen zijn meerdere keren omlopen. De binnentuin is alleen in de nacht van 21-22 september onderzocht. Het gebouw Comeniuslaan 2 is in dit avond/nachtonderzoek meegenomen.

3 Resultaten

3.1 Algemene beschrijving terrein

Het projectgebied ligt in het zuidoosten van Nijmegen en is een deel van de gebouwencomplex van de Radboud Universiteit. Het is nog onduidelijk hoe groot het plangebied is. In eerste instantie bestaat dit uit de twee gebouwen, maar om de sloop/renovatie mogelijk te maken wordt er ook in de bosstrook gewerkt.

De bebouwing van Comeniuslaan 4 bestaat uit een gebouw met drie verdiepingen bovengronds en een souterrainverdieping. Het heeft een plat dak.

De bebouwing van Comeniuslaan 6 bestaat uit een gebouw met twee bouwlagen. Er is een kleine binnentuin met een vijver. Dit gebouw heeft ook een plat dak.

Figuur 2, 3 en 4 geven een impressie van het projectgebied ten tijde van het veldbezoek.

Beide gebouwen staan in een brede bosstrook. Deze bosstrook sluit in het noorden aan op de bosstrook langs Erasmuslaan (17 ha) en in het zuiden aan het parkbos van Berchmanianum en het Max Planck instituut (totaal 19 ha).

Op grotere afstand liggen andere bosrijke terreinen, zoals Heumens oord (18km²) en Berg en dal (14 km²).

3.2 Raadpleging NDFF

3.2.1 Planten

In de omgeving van Comeniuslaan zijn volgens FLORON geen strikt beschermde plantensoorten aanwezig (mond. med. B. Ode). De NDFF is hiervoor niet geraadpleegd.

3.2.2 Reptielen, amfibieën en vissen

Verspreidingsgegevens van de NDFF duiden er op, dat in of in de buurt van het projectgebied de volgende amfibieënsoorten voorkomen: alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad. Deze soorten vallen alleen onder de zorgplicht.

Voor de ruime omgeving van het plangebied worden in de NDFF geen reptielen gemeld en zij zijn met een zekerheid grenzende waarschijnlijk in het plangebied afwezig. Alleen direct langs het spoor (> 1,2 km afstand) is het voorkomen van een aantal soorten reptielen vastgesteld.

3.2.3 Vogels

Voor beide gebouwen geldt dat aanwezigheid van nesten van witte kwikstaarten, koolmezen en zwarte roodstaarten niet uit te sluiten is. Hiervoor geldt een verbod op verstoren van broedende vogels/van nesten tijdens het broedseizoen.

Huismussen en gierzwaluwen – beide soorten met jaarrond beschermde nesten – zijn in het plangebied aangetroffen, maar het ging daarbij alleen om foeragerende dieren en waarnemingen waarvan het gedrag niet is vastgelegd. Territoria of broedende gierzwaluwen werden alleen gemeld voor de wijk Hazenkamp en Haterse Hei. Broedende huismussen werden alleen gemeld voor de wijk Haterse Hei.

In de omgeving van het plangebied zijn vier soorten spechten aanwezig; de gewone bonte specht, de groene specht, de kleine bonte specht en de middelste bonte specht. Ook zijn in dit ruimere gebied roofvogelhorsten aanwezig van sperwer en havik.

Voor de huismus, de gierzwaluw, sperwer en havik geldt dat zij jaarrond beschermde nesten hebben. Voor jaarrond beschermde nesten geldt dat deze ook buiten het broedseizoen beschermd zijn.

Voor de gewone bonte specht, de middelste bonte specht en de kleine bonte specht en de groene specht geldt weer het verbod op verstoren van broedende vogels/van nesten tijdens het broedseizoen.

3.2.4 Vleermuizen

De NDFF geeft voor vleermuizen het voorkomen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en franjestaart aan. Er werd maar een enkele verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen gemeld in de wijk Nijeveld. Het stedelijke gebied van Nijmegen is niet vlakdekkend op het voorkomen van vleermuizen is onderzocht.

De aan- of afwezigheid van soorten en functies in het plangebied is onvoldoende onderzocht. Gewone grootoorvleermuis en watervleermuis zijn bij een eerder onderzoek op het terrein van het Berchmanianum aangetroffen (Jansen et al. 2016), maar deze gegevens zijn nog niet opgenomen in de NDFF.

3.3 Veldbezoek Quickscan

3.3.1 Planten

Op en aan beide gebouwen (Comeniuslaan 4 en 6) zijn geen beschermde muurplanten aangetroffen en deze werden ook niet verwacht.

Ook in de directe omgeving van de gebouwen zijn geen beschermde planten aangetroffen en deze werden ook niet verwacht.

3.3.2 Reptielen, amfibieën en vissen

De aanwezigheid van strikt beschermde amfibieën (bijlage IV EHRL) is onwaarschijnlijk. Wel is in het plangebied, in de binnentuin van gebouw Comeniuslaan 6, een vijver aanwezig, welke een mogelijke voortplantingsplek voor amfibieën kan zijn. Mogelijk aanwezige soorten in deze vijver zijn alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad. Voor deze soorten geldt een zorgplicht.

Er is actueel geen zekerheid over de aan- of afwezigheid van voortplanting van amfibieën in deze poel.

3.3.3 Vogels

Tijdens de visuele inspectie is gebleken dat er geen geschikte openingen zijn die een nestplaats voor gierwaluwen zouden kunnen vormen.

Broedende huismussen worden op basis van de gebouweigenschappen niet verwacht, maar zijn niet geheel uit te sluiten.

Direct aangrenzend ligt een oudere bosstrook die aansluit op het landgoed Berchmanianum/ terrein van Max Planck instituut. Deze terreinen hebben diverse territoria van spechten en roofvogels. De strikt beschermde nesten van deze soorten kunnen ook in de bosstrook aanwezig zijn. Het tijdstip in het jaar, het najaar waarin bomen en struiken nog bladeren hebben was niet geschikt om oude nesten te kunnen aantreffen.

De beoogde plannen behelzen voornamelijk werkzaamheden aan gebouwen. Aangezien de werkzaamheden aan de gebouwen in de bosstrook plaatsvinden en er daarnaast ook mogelijk bomen worden gekapt, is het aantasten van nestgelegenheid en het verstoren van broedende spechten en roofvogels mogelijk. Negatieve effecten van het plan op broedende spechten en roofvogels zijn daarom niet vooraf uit te sluiten.

Voor beide gebouwen geldt dat aanwezigheid van nesten van witte kwikstaarten, koolmezen en zwarte roodstaarten mogelijk zijn. Tijdens het vogelbroedseizoen is het voorkomen van hun nesten in beide gebouwen mogelijk i.c. niet uit te sluiten. Dit betekent dat eventuele aanwezige nesten tijdens broedseizoen niet gestoord mogen worden.

3.3.4 Vleermuizen

Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen

Tijdens de visuele inspectie zijn sporen van vleermuizen, zoals uitwerpselen en vettige randen rond mogelijke invliegplekken, alleen bij Comeniuslaan 4 gevonden.

In de gebouwen Comeniuslaan 4 en 6 zijn veel kieren gevonden die vleermuizen toegang kunnen geven tot een geschikte verblijfplaats. Voor Comeniuslaan 4 betreft het afstaande daktrimmen en een verschoven afdekking van een dilatatievoeg. Voor Comeniuslaan 6 zijn dit: mogelijk open stootvoegen en ruimte naast leidingdoorvoer door de buitenmuur. In de stootvoegen zijn bijenklemmen geplaatst, maar het is niet goed te controleren of deze overal aanwezig zijn.

De kieren in het gebouw kunnen vleermuizen toegang geven tot mogelijk geschikte verblijfplaatsen in het gebouw (figuur 2-6). Verblijfplaatsen van

gebouw bewonende soorten als de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen

De beoogde plannen bestaan uit werkzaamheden aan beide gebouwen. Om de sloop mogelijk te maken, zullen er mogelijk ook enkele bomen gekapt moeten worden. Het is niet uit te sluiten mogelijk dat in deze bomen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn. In de bomen direct om de gebouwen heen werden geen holten gezien. Enkele bomen hebben wel takbeschadigingen. Verspreid in de ruimere omgeving van de gebouwen zijn wel bomen met (spechten)holtes aanwezig.

Foerageergebied en vliegroutes

De beoogde plannen behelzen voornamelijk werkzaamheden aan gebouwen. Aangezien de werkzaamheden aan de gebouwen in de bosstrook plaatsvinden en er daarnaast ook mogelijk bomen worden gekapt, is het aantasten van foerageergebied en vliegroutes niet uit te sluiten.

Figuur 2: Comeniuslaan 6; een gebouw met veel stootvoegen. Waarschijnlijk grotendeels gedicht met bijenklemmen.

Figuur 3: voorbeeld toegankelijke stootvoeg

Figuur 4: Een ruim doorvoergat voor leidingen in metselwerk bij de ingang van Comeniuslaan 6.

Figuur 5: De dilatatie middenin het gebouw Comeniuslaan 4, voorzijde en achterzijde.

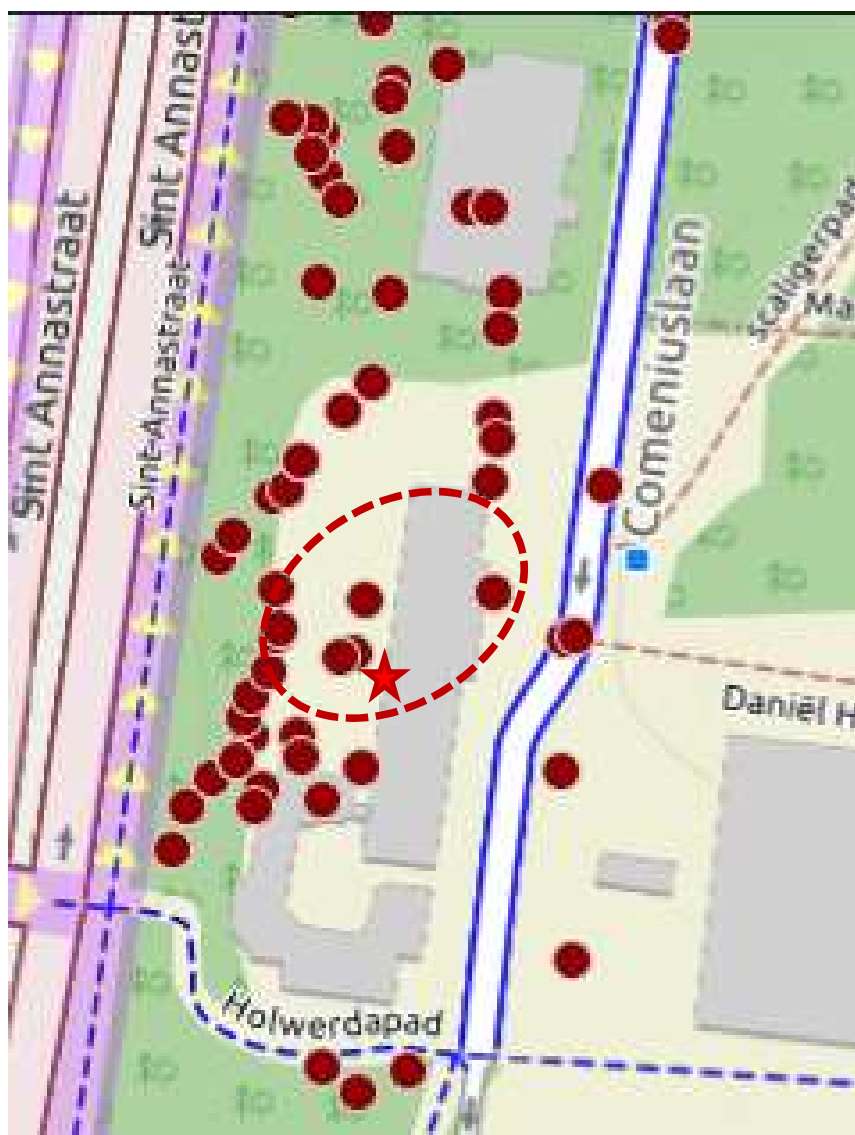

Figuur 6: Aan de achterzijde is de afdekplaat van de dilatatievoeg van Comeniuslaan 4 verschoven en is er een - toegang tot - verblijfsplek. Dit is de waarschijnlijke verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen.

3.4 Vleermuisonderzoek in de paartijd

Tijdens het bat-detector-onderzoek van 9 en 21 september werden zowel een enkele baltzende gewone dwergvleermuis, als meerdere zwermende en mogelijk invliegende dieren aangetroffen aan de achterzijde van Comeniuslaan 4 (zie figuur 6). De waarnemingen zijn weergegeven in figuur 7.

Gezien de periode in het jaar was er geen onderscheid te maken tussen gebruik als paarverblijfplaats en/of gebruik als (massa-)winterverblijfplaats.

Figuur 7: Waarnemingen van gewone dwergvleermuizen. Punten geven jachtplekken weer. De cirkel geeft een baltsterritorium en de ster een verblijfplaats weer.

4 Conclusies

4.1 Planten

Er zijn geen beschermde (muur)planten waargenomen.

4.2 Reptielen, amfibieën en vissen

In het de binnentuin van Comeniuslaan 6 is een mogelijke voortplantingsplek voor amfibieën aanwezig, welke als gevolg van de sloop van het gebouw gaat verdwijnen.

Er is actueel geen zekerheid over de aan- of afwezigheid van voortplanting van amfibieën in deze vijver.

4.3 Vogels

Voor beide gebouwen geldt dat aanwezigheid van nesten van witte kwikstaarten, koolmezen en zwarte roodstaarten niet is uit te sluiten. Daarmee is het voorkomen van hun nesten in beide gebouwen in het broedseizoen niet uit te sluiten.

De zorgplicht ingevolge de Wet natuurbescherming gebied eventuele aanwezige nesten tijdens broedseizoen niet te verstoren.

Op en in de gebouwen is het voorkomen en nestelen van de huismus niet uit te sluiten (tabel 1). Samenvattend, is in de directe omgeving van de gebouwen, het voorkomen en nestelen van Grote bonte specht, Groene specht, Kleine bonte specht, Middelste bonte specht, Buizerd, Sperwer en Havik niet uit te sluiten (tabel 1).

Tabel 1: In het plangebied (potentieel) aanwezige beschermde vogelsoorten.

Nederlandse naam	Broedholen/ Horsten	Nader Onderzoek
In gebouwen		
Gierzwaluw	nee	nee
Huisumus	mogelijk/niet uit te sluiten	Ja
In de directe omgeving		
Grote bonte specht	waarschijnlijk	Ja
Groene specht	waarschijnlijk	Ja
Kleine bonte specht	onwaarschijnlijk	Ja
Middelste bonte specht	onwaarschijnlijk	Ja
Buizerd	minder waarschijnlijk	Ja
Sperwer	mogelijk/niet uit te sluiten	Ja
Havik	mogelijk/niet uit te sluiten	Ja

4.4 Vleermuizen

Op basis van verspreidingsgegevens van de NDFF en het eerste veldbezoek tijdens het najaar, is een tabel gemaakt (Tabel 2) die een overzicht geeft van de soorten en de potentiële functies van het gebouw en de directe omgeving voor de verschillende vleermuissoorten. Deze tabel laat zien welke functies niet op voorhand zijn uit te sluiten voor verschillende vleermuissoorten.

Tabel 2. Overzicht van het potentiële belang van het gebied voor soorten x functies van/voor vleermuizen. Ja = mogelijk aanwezig, niet uit te sluiten, nee=wordt niet verwacht, uit te sluiten.

Nederlandse naam	Kraamverblijf plaats	Winterverblijf plaats	Zomerverblijf plaats	Paarverblijf plaats
Gebouwbewonende soorten				
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja
Laatvlieger	Ja	Ja	Ja	Ja
Tweekleurige vleermuis	Nee	Nee	Nee	Ja
Gebouw- en boombewonende soort				
Ruige dwergvleermuis	Nee	Nee	Ja	Ja
Boombewonende soorten				
Rosse vleermuis	Nee	Nee	Ja	Ja
Watervleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee
Gewone grootoorvleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee

Voor het gebouw Comeniuslaan 4 is op grond van de eerste ronde van het nader onderzoek al duidelijk dat vleermuizen in dit gebouw aanwezig zijn.

5 Effecten op beschermde soorten

Deze analyse betreft voornamelijk een Quickscan voor het inschatten van de aanwezigheid van beschermde soorten. Alleen voor de groep vleermuizen is er al een klein deel van het nader onderzoek, i.c. het onderzoek naar baltsende vleermuizen in de herfstfase, uitgevoerd.

Zonder nader onderzoek met de juiste methode(n) en onderzoeksintensiteit, in de juiste onderzoeksperiode, is het niet mogelijk om soorten definitief uit te sluiten, dan wel om de exacte locaties en functies van eventuele verblijfplaatsen vast te stellen. Daarmee is ook een inschatting van effecten nog niet op detailniveau mogelijk.

5.1 Planten

Er zijn geen beschermde (muur)planten waargenomen. Nader onderzoek wordt niet nodig geacht.

5.2 Reptielen, amfibieën en vissen

Er worden in het plangebied geen reptielen en vissen verwacht. Op grond van de beschikbare data en inschatting – NDFF en Quickscan – worden geen strikt beschermde amfibieënsoorten (soorten van EHRL bijlage IV) verwacht.

In de binnentuin van Comeniuslaan 6 is wel een mogelijke voortplantingsplek voor amfibieën aanwezig. Er is actueel geen zekerheid over de aan- of afwezigheid van voortplanting van amfibieën in deze aanwezige vijver. Hierdoor kan ook voor deze soortgroep nog geen gedetailleerde beoordeling worden gemaakt van de impact die de werkzaamheden op de mogelijk in het plangebied aanwezige soorten. Nader onderzoek is nodig.

5.3 Vogels

Voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten hebben op de huismus en de spechten- en roofvogelsoorten, zowel op korte als lange(re) termijn. Het gaat daarbij om effecten als, verstoren tijdens het broeden, verlies van het actuele nest, verlies van de locatie van het nest, maar ook, zei het met een zeer kleine kans, verwonding of sterfte in gevolge slopen of kappen.

De aanwezigheid van de huismus op en in de gebouwen kan niet worden uitgesloten. De effecten van de planuitvoering op de huismus kan nu nog niet worden ingeschat, omdat (nog) onduidelijk is waar de nesten precies liggen en om hoeveel individuen het gaat. Nader onderzoek is nodig.

In de directe omgeving van het plangebied is aanwezigheid van diverse verschillende spechten en roofvogels te verwachten. De effecten van de planuitvoering op deze vogelsoorten kan nu nog niet worden ingeschat omdat nu nog onduidelijk is waar de nesten precies liggen en omdat (nog) onduidelijk

hoeveel en welke bomen gekapt moeten worden om de sloop mogelijk te maken. Nader onderzoek is nodig.

5.4 Vleermuizen

Voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten hebben op gebouwbewonende vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en op boombewonende vleermuizen zoals de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis, zowel op korte als lange(re) termijn. Het gaat daarbij om effecten als, verstoren van de – dieren in -verblijfplaats, verloren gaan van de verblijfplaats, maar ook verwonding of sterfte in gevolge slopen of kappen.

De aanwezigheid op een locatie van een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in het gebouw Comeniuslaan 4, is in de eerste ronden van het aanvullend onderzoek vastgesteld.

Aangezien slechts op twee plekken aan de bebouwing van Comeniuslaan 4 kieren zijn aangetroffen, is er een groot deel van het gebouw aan te wijzen waar verblijfplaatsen van vleermuizen op voorhand zijn uit te sluiten.

Welke functie de reeds gevonden verblijfplaats – dilatatievoeg achterzijde Comenius 4 - heeft is nog niet duidelijk. Nader onderzoek is nodig.

Op voorhand is er hier dan ook geen periode aan te wijzen waarin de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder het veroorzaken van negatieve effecten. Nader onderzoek is nodig.

De hoeveelheid kieren, die aan alle zijdes van het gebouw Comeniuslaan 6 zijn aangetroffen, maakt duidelijk dat deze bebouwing mogelijkheden biedt voor verschillende typen verblijfplaatsen van verschillende vleermuissoorten. Zo kunnen zomer-, paar-, kraam- en (massa)winterverblijffuncties niet worden uitgesloten. Nader onderzoek is nodig.

6 Aanbevelingen

6.1 Overzicht soorten

Tabel 3: Samenvattende tabel van beschermde soorten waarvan het voorkomen niet kan worden uitgesloten.

Beschermingsregime Wet natuurbescherming	Soort
Habitatrichtlijnsoorten	alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker, gewone pad
Habitatrichtlijnsoorten	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis. Laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis
Vogelsoorten cat 1-4	Huismus, gierzwaluw, sperwer, havik
Vogelsoorten overig	gewone bonte specht, de kleine bonte specht, groene specht, middelste bonte specht, witte kwikstaart, koolmees, zwarte roodstaart

6.2 Nader onderzoek Amfibieën

Voor alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker, gewone pad geldt net 'Beschermingsregime andere soorten' volgens artikel 3.10 van de Wet Natuurbescherming. Het - opzettelijk - doden of vangen van dieren of het (opzettelijke) beschadigen of vernielen van hun voortplantingsplaatsen of rustplaatsen is verboden. Voor de kleine watersalamander, bruine kikker, gewone pad geldt overigens een vrijstelling voor de provincie Gelderland.

Voor de potentieel in de vijver in de binnentuin van Comeniuslaan 6 aanwezige voortplantingsplek voor amfibieën en de aanwezige soorten en individuen geldt desondanks de zorgplicht.

Er is actueel geen zekerheid over de aan- of afwezigheid van voortplanting van amfibieën en van welke soorten in de vijver. Nader onderzoek is nodig. Nader onderzoek waarbij het voorkomen van soorten en van een voortplantingsplaats in de vijver kan worden uitgesloten vergroot de handelingsvrijheid, ook in relatie tot de drie soorten waarvoor een vrijstelling geldt.

6.3 Nader onderzoek Vogels

Voor alle vogelsoorten geldt net 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn' volgens artikel 3.1 van de Wet Natuurbescherming. Het doden of vangen van dieren, of het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren is verboden.

Er wordt daarbij onderscheid gemaakt naar soorten met jaarrond beschermde nesten en soorten met bescherming van nesten tijdens het broedseizoen.

Soorten met jaarrond beschermde nesten

Voor de vogelsoort **huismus**, een soort met een jaarrond beschermd nest, dient de aan- dan afwezigheid van nesten met zekerheid te worden bepaald. **Nader onderzoek in het broedseizoen is noodzakelijk.** Onderzoekperiode begin maart tot eind juni (zie tabel 4). Voor jaarrond beschermde nesten geldt dat deze ook buiten het broedseizoen beschermd zijn. Werkzaamheden zijn alleen mogelijk met ontheffing, buiten het broedseizoen en compensatie is verplicht.

Ook voor sperwer en havik geldt dat zij jaarrond beschermde nesten hebben. Voor jaarrond beschermde nesten geldt dat deze ook buiten het broedseizoen beschermd zijn. **Nader onderzoek in het broedseizoen is noodzakelijk** (zie tabel 4). Ook hier zijn werkzaamheden en zeker kappen zijn alleen mogelijk met ontheffing, buiten het broedseizoen en compensatie is verplicht.

Soorten met bescherming nesten tijdens broedseizoen

De Wet natuurbescherming gebied aanwezige **nesten van de in potentie aanwezige broedende witte kwikstaarten, koolmezen en zwarte roodstaarten** tijdens broedseizoen niet te verstoren.

Voor de potentieel in de omgeving van het plangebied voorkomende / broedende **gewone bonte specht, middelset bonte specht, kleine bonte specht en groene specht** geldt eveneens het verbod op verstoren van broedende vogels/van nesten tijdens het broedseizoen.

Nader onderzoek is niet nodig wanneer buiten het broedseizoen wordt gewerkt.

Nader onderzoek (tabel 3) waarbij het voorkomen van broedgevallen in of op de gebouwen, of in of direct naast de te kappen bomen kan worden uitgesloten vergroot de handelingsvrijheid.

Bij deze soorten mag het broedgebied tijdelijk ongeschikt gemaakt worden, c.q. verstoord worden mits dit voorafgaand aan het nestelen gebeurt. Dit betekent of starten van de werkzaamheden voor 15 maart of het starten na eind augustus of ruim of zodanig in het broedseizoen werken dat verstoring niet optreedt. Indien later dan 15 maart, maar voor eind augustus wordt gestart dienen de nesten opgespoord te worden en een niet werkzone worden ingesteld tot het einde van het broedseizoen.

Tabel 4 geeft een overzicht van de noodzakelijke vervolgonderzoeken en de periodes waarin dergelijk onderzoek dient plaats te vinden.

6.4 Nader onderzoek Vleermuizen

Voor alle vleermuissoorten geldt net 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn' volgens artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming. Het doden van dieren of het beschadigen of vernielen van hun voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (alle typen verblijfplaatsen van massa-winterverblijf, kraam-, zomer tot paarverblijf en zwermlocaties) is verboden.

De bebouwing in het projectgebied kan voor de **gebouw bewonende vleermuissoorten** van belang zijn als verblijfplaats. De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen dient met zekerheid te worden bepaald. **Nader onderzoek is noodzakelijk om of kraam-/zomer-, paar en winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis aan te tonen dan wel uit te sluiten.**

Boomholtes en bomen in de direct omgeving van de gebouwen kunnen van belang zijn voor boombewonende soorten. **Nader onderzoek is noodzakelijk om of kraam-/zomer-, paar en winterverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, water vleermuis en gewone grootoorvleermuis aan te tonen dan wel uit te sluiten.**

Onderzoek naar de mogelijke vleermuisfuncties voor het type landschap dat in het projectgebied wordt gevonden vindt gewoonlijke plaats van mei tot en met september. Als er tijdens dit nader onderzoek indicaties zouden zijn van een massa-winterverblijf (in de late zomer en najaar zwermende dieren in het midden van de nacht) dan kan aanvullende onderzoek in de winter nodig zijn.

Tabel 4 geeft een overzicht van de noodzakelijke vervolgonderzoeken en de periodes waarin dergelijk onderzoek dient plaats te vinden.

6.5 Inventarisatieperioden soorten nader onderzoek

Tabel 4: Overzicht noodzakelijk vervolgonderzoek. Licht- en donkergrijs is perioden van aanwezigheid, donker grijs de onderzoeksperiode.

Soort/functie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Soorten Jaarrond beschermde nesten												
huismus												
Havik												
Sperwer												
Soorten met bescherming nesten tijdens broedseizoen												
Grote bonte specht												
Groene specht												
Kleine bonte specht												
Middelste bonte specht												
Verblijfplaatsen vleermuizen zijn jaarrond beschermd												
Zomer-verblijfplaatsen vleermuizen ¹												
Kraam-verblijfplaatsen vleermuizen												
Paar-verblijfplaatsen vleermuizen												
Winter-verblijfplaats gewone dwergvleermuis												
Winter-verblijfplaats												

Voor de soortgroep vleermuizen gaat het voor

- De zomer- en kraamtijd om drie rondes van ca. 3 uur met een minimale tussentijd van 20 dagen, waarbij ten minste 1 ochtendbezoek is inbegrepen.
- De paartijd om twee rondes van ca. 2 uur met een minimale tussentijd van 20 dagen.
- Het controleren op indicaties van winterverblijven i.c. van mindernachtzwermen van gewone dwergvleermuizen in de gebouwen om één ronde van ca. 2 uur
- Het foerageergebied en vliegroutes om drie rondes van ca. 2 uur met een minimale tussentijd van 20 dagen.

Het is mogelijk om meerdere rondes van verschillende functies te combineren. De rondes voor inventarisatie van zomerverblijfplaatsen kunnen bijvoorbeeld worden gecombineerd met rondes voor kraamverblijfplaatsen.

7 Literatuurlijst

Jansen, E.A, H.J.G.A. Limpens en M.J. Schillemans, 2016. Nader onderzoek Radboud Universiteit deelgebied Berchmanianum. Rapport 2016.010. Bureau van de Zoogdiervereeniging, Nijmegen.

Limpens, H.J.G.A. & A. Roschen, 1996. Bausteine einer systematischen Fledermauserfassung, Teil 1: Grundlagen. - Nyctalus (N.F.) 6, Heft 1, S. 52-60.

Limpens, H.J.G.A. & A. Roschen, 2002. Bausteine einer systematischen Fledermauserfassung. Teil 2 - Effektivität, Selektivität, und Effizienz von Erfassungsmethoden. Nyctalus (N.F.) 8/2:155-178.

Ministerie van Economische Zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01#>

BIJ 12, 2017. Kennisdocumenten Soorten – Natuurbescherming. <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

8 Bijlages

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

Wet natuurbescherming

De bescherming van flora en fauna in Nederland is sinds januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet door één integrale wet. In de wet is een onderscheid gemaakt tussen vogelrichtlijnsoorten, habitatrichtlijnsoorten en andere beschermde soorten. Deze drie beschermingscategorieën worden hieronder nader toegelicht.

Vogelrichtlijnsoorten

De Vogelrichtlijn is een in 1979 vastgesteld richtlijn van de Europese Unie. Het doel is de bescherming, het beheer en de regulering van de in de lidstaten voorkomende vogels. De bescherming van soorten die onder de vogelrichtlijn vallen en het aanwijzen van beschermde gebieden is vastgelegd in de Wet natuurbescherming. De verboden die voor ruimtelijke ontwikkelingen het meest relevant zijn worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 3.1:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

De verboden in de wet zorgen voor bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Daarnaast zijn nesten van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd, ook als hier niet gebroed wordt. Met de huidige kennis gaan wij ervan vanuit dat dezelfde categorieën gehanteerd blijven als onder de Flora- en faunawet het geval was.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak

inzicht nodig in zowel de nesten in het plan- of projectgebied als in de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

- i. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil)
- ii. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus)
- iii. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk)
- iv. *Nesten* van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil)
- v. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: boerenzwaluw, groene specht en torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.

De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht.

Habitatrichtlijnsoorten

De Habitatrichtlijn is een in 1992 vastgesteld richtlijn van de Europese Unie. De habitatrichtlijn heeft als doel om de biologische diversiteit te waarborgen door het in een gunstige staat behouden of herstellen van natuurlijke habitats en van

wilde dier- en plantensoorten. Dit vormt een aanvulling op de bescherming van vogels en hun leefgebieden op grond van de Vogelrichtlijn. De verboden die voor ruimtelijke ontwikkelingen het meest relevant zijn worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 3.5:

- i. Het is verboden in het wild levende soorten genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- ii. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- iii. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- iv. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- v. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal dier- en plantensoorten beschermd. Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. De verboden die voor ruimtelijke ontwikkelingen het meest relevant zijn worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 3.10:

- i. Het is verboden om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers met de status 'andere beschermde soorten' (Bijlage A van Wet natuurbescherming) opzettelijk te doden of te vangen.
- ii. Het is verboden om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- iii. Het is verboden om vaatplanten van de 'andere beschermde soorten' in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Figuur 1, binnen deze bijlage, geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en andere beschermde soorten).

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Figuur 1: Schema verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische zaken, 2016).

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

De bovengenoemde verboden zijn niet van toepassing op handelingen die worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, als deze handelingen worden uitgevoerd conform een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Hierbij geldt de eis dat de handelingen die van toepassing zijn op vogel- en habitatrichtlijnsoorten een wettelijk belang dienen uit de Habitat- of Vogelrichtlijn. Het gaat dan bijvoorbeeld over de instandhouding van natuurlijke habitats, de volksgezondheid of ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen (zie artikel 3.8 lid 5 van de Wet natuurbescherming).

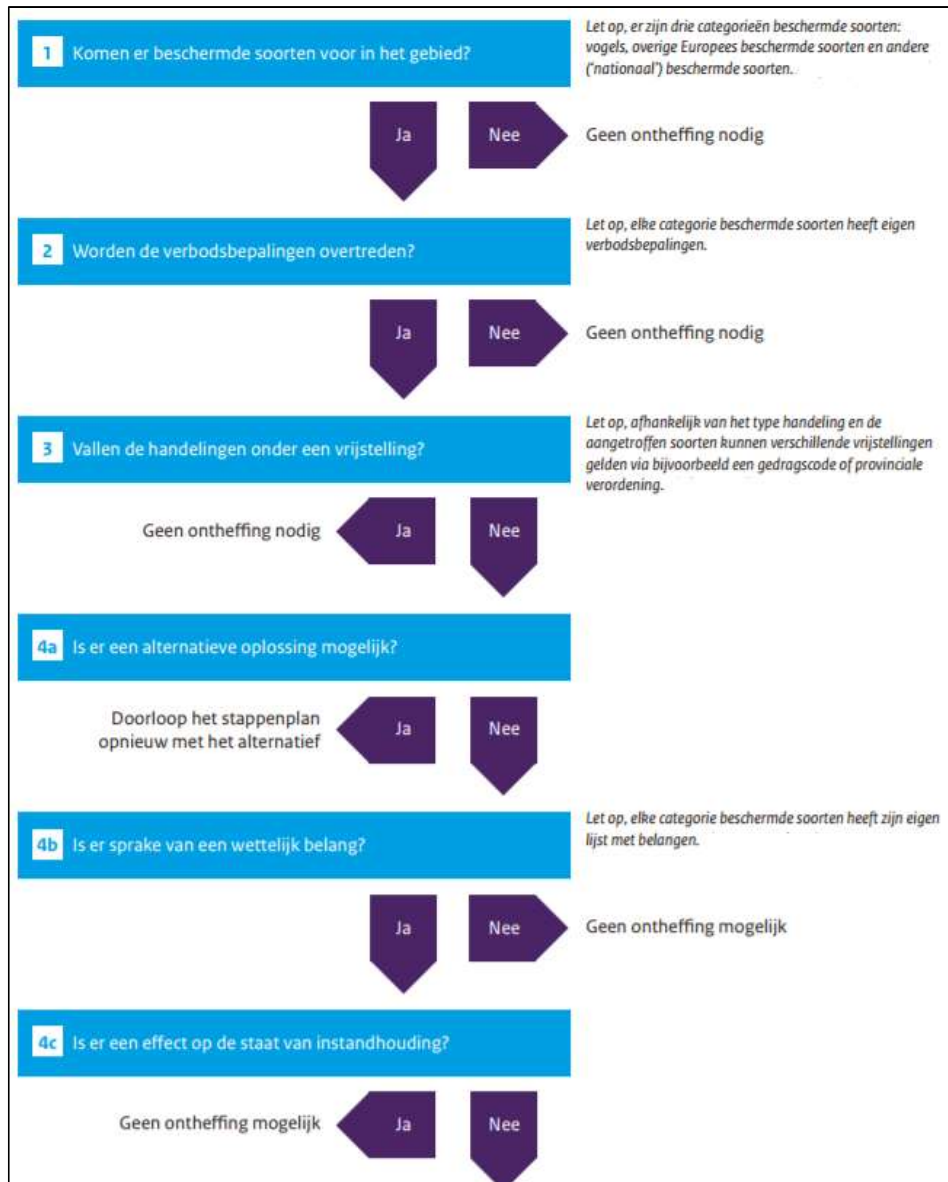
Gedeputeerde staten en Provinciale staten kunnen respectievelijk een ontheffing of vrijstelling verlenen van verboden ten aanzien van beschermde soorten, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen, nesten of eieren. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend indien is voldaan aan bepaalde voorwaarden. Dit betreft de volgende voorwaarden:

Artikel 3.8:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

- ii. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
- iii. Zij is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, re-populatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben

Figuur 2 geeft een stappenplan soortbescherming weer die gebruikt kan worden bij het uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen.

Figuur 2. Stappenplan soortbescherming (Ministerie van Economische zaken, 2016).

Opzetvereiste

Eén van de wijzigingen ten opzichte van de Flora- en faunawet is het opzetvereiste in de Wet natuurbescherming. Handelingen die niet opzettelijk worden verricht vallen niet onder een verbod dat een opzetvereiste kent. Het gaat hier om voorwaardelijke opzet: een handeling die iemand verricht waarbij bewust de aanmerkelijke kans wordt aanvaardt dat dit leidt tot overtreding van het verbod, terwijl de handeling toch wordt uitgevoerd. Als iemand bijvoorbeeld een paar bomen kapt in de broedperiode van vogels en daarmee een vogelnest vernield is sprake van voorwaardelijke opzet. Het is namelijk algemeen bekend dat vogels –onder andere– in bomen broeden. Wanneer in de broedperiode bomen worden gekapt, is het aannemelijk dat met de kap van de bomen een

nest wordt vernield. Zelfs als het nest in dit geval per ongeluk is vernield, kan in een dergelijk geval toch sprake zijn van voorwaardelijke opzet.

Invulling door provincies

De Wet natuurbescherming maakt het provincies mogelijk om zelf invulling te geven aan de wet. Zo kunnen provincies bepaalde soorten een vrijstelling verlenen voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen (artikel 1.11). De zorgplicht houdt in dat ieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en in het wild levende dieren en planten in hun directe leefomgeving. De zorgplicht houdt in elk geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten een dergelijke handeling achterwege laat. Of -indien dit niet kan- de gevolgen worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.